

Byggnadsminnesförklaring av två boningshus, källare, drängkammare/matbod/lider/vedbod, dass, stall/vagnsbod, pumphus och båthus/lada på Mon, fastigheten Gåije 3:17, Hallens sn, Åre kn, Jämtlands län

Frågan om byggnadsminnesförklaring väcktes 1982-06-02.

Byggnadsnämnden har godtagit byggnadsminnesförklaringen.

Fastighetens ägare, _____ har godtagit byggnadsminnesförklaringen och de föreslagna skyddsföreskrifterna.

Länsmuseet har under hand tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen och de föreslagna skyddsföreskrifterna.

Fastigheten Gåije 3:17 är en avstyckning av fastigheten Mon 1:5 och fungerar i dag som fritidsfastighet.

Mon är beläget på en udde av Hammarnäset vid Storsjön med goda förutsättningar för jordbruk. Gården omtalas tidigt i skriftliga källor. I 1546 års jordebok uppges Sigrid i Handelmoen ha betalat 3 skinn i skatt. Då de flesta transporter gick sjövägen låg gården centralt på båtleden Hallen-Hammarnäs-Östersund (Frösön), därav namnet Handelmoen. Gården har ända sedan ca 1600 gått i arv inom den sk Bengt-släkten, där brukarna omväxlande hette Erik eller Bengt. Befolkningsuppgifter från 1700- och 1800-talen anger att mellan 15-20 personer bodde och verkade på gården. På 1900-talets första år hade antalet minskat till ca 10 st. 1958 dog den siste brukaren och 1973 såldes och splittrades gården.

Samtliga byggnader på gårdsanläggningen Gåije 3:17 har stort kulturhistoriskt värde. De utgör tillsammans med de byggnader som tillhör det ursprungliga hemmanet en välbevarad gård med flertalet byggnader från 1800-talet.

Det äldsta av boningshusen, en parstuga i 2 våningar med källare är timrat och beklätt med stående lockpanel av äldre bred typ, 6" - 9". Partiet längst ner under fönstren är beklätt med liggande panel på förvandring. Det framskjutande mittpartiet, vanligt i högreståndsarkitektur under 1700-1800-talen, har troligen något senare tillkomsttid än huset i övrigt och gjordes sannolikt för att ge huset ett pampigare utseende. Portalen, typisk för den jämtländska empirestilen, med sina pilastrar, kapital och droppar, tillhör förmodligen den ursprungliga byggnaden. Dörren är en pardörr med överljusfönster. Fönstren är sexdelade med insticksglas. Huset är omålat men bär spår av både

ljusblå och ljusgrön färg. Taket är ett tegeltak. Ursprungligen fanns en källare under vardera änden av huset. Den nordvästra är nu igenmurad. Den sydöstra källaren har väggar och valv av natursten.

Det yngre boningshuset från sekelskiftet 1900 är en korsplan i 2 våningar. Källare finns under huset med nedgång från baksidan. Stommen är timrad och fasaden beklädd med liggande fasspontpanel. Huset är rödmålat och har tegeltak. Entrédörren är en pardörr med överljusfönster. Fönster och dörromfattningar är enkla och släta utan utsmyckningar.

Drängkammare/matbod/lider/vedbod ligger vid gårdsplanen sammanbyggd i vinkel med dass och stall/vagnsbod. På vinden ovanför drängkammaren finns en inskription 1862. Drängkammare/matbod/lider/vedbod är uppförd i timmer utan fasadbeklädnad med en förlängning längs husets baksida i stolpkonstruktion beklädd med stående lockpanel. Byggnaden är falu rödfärgad och har plåttak. På taket finns en vällingklocka. Fönster och dörromfattningar är släta utan utsmyckningar sånär som på den enkla tidstypiska figursågningen av överstycket över dörren till matboden.

Dasset i vinkeln mellan vedbod och stall är en enkel brädkonstruktion beklädd med stående lockpanel. Huset är falu rödfärgat och har ett plåttäckt pulpettak.

Stallet är timrat, falurödfärgat och har plåttak. Foderöverstycket ovan stalldörren är av samma typ som över matbodsdörren. På husets baksida finns en körbro upp till logen. Den tillbyggda vagnsboden är huvudsakligen timrad. Bräddelen är beklädd med stående locklist. Vagnsboden är falurödfärgad och har plåttak.

Det sexkantiga pumphuset är från sekelskiftet 1900. Konstruktionen är regelstomme som är beklädd med stående fasspontpanel. Huset är falurödfärgat och har ett pappklätt tälttak.

Båthus/lada ligger vid strandkanten nedanför gårdsbildningen. Byggnaden är timrad, målad med falu rödfärg och har ett stickspåntak.

Parstugan och båthuset har upprustats med statliga byggnadsvårdsmedel 1982/83.

Byggnaderna på Monäset, Gåije 3:17, bevarar egerarten hos gången tids byggnadsskick och är ned hänsyn därtill att anse som synnerligen märkliga.

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 1 § lagen (1960:690, ändrad och omtryckt 1976:440) de rubricerade byggnaderna på Gåije 3:17, Hallens sn, Åre kn, Jämtlands län, för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

1. Skyddsföreskrifterna omfattar 2 st boningshus, källare, drängkammare/matbod/lider/vedbod, dass, stall/vagnsbod, pumphus, båthus/lada. Skyddsföreskrifterna berör byggnadernas exteriörer.

2. Byggnaderna får ej rivas eller flyttas.
3. Byggnaderna får ej till sitt yttre byggas om eller förändras på annat sätt.
4. Underhållsåtgärder som rör exteriören såsom ommålning samt reparation av timmerfasader, träpanel, takbeläggning, skorstenar, fönster, dörrar, stensockel o s v skall utföras på sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska värde inte minskas. Innan underhållsåtgärder vidtages enligt ovan ska samråd ske med länsstyrelsen som också lämnar råd och anvisningar i dessa frågor.
5. Det på karta tillhörande dessa skyddsföreskrifter markerade området får inte bli föremål för väsentlig förändring. Eventuell nytillkommande bebyggelse måste utformas och placeras på ett sätt som inte förvanskar områdets kulturhistoriska värde. Såväl ändringa i befintlig bebyggelse som eventuell ny bebyggelse får först komma till stånd efter samråd med länsantikvarien.
6. Området kring byggnadsminnet skall hållas i sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.

Om ändring av byggnadsminne i strid med skyddsföreskrifterna anses nödvändig för att byggnaderna ska vara till nytta eller sådan ändring i övrigt kan anses påkallad av särskilda skäl, kan länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

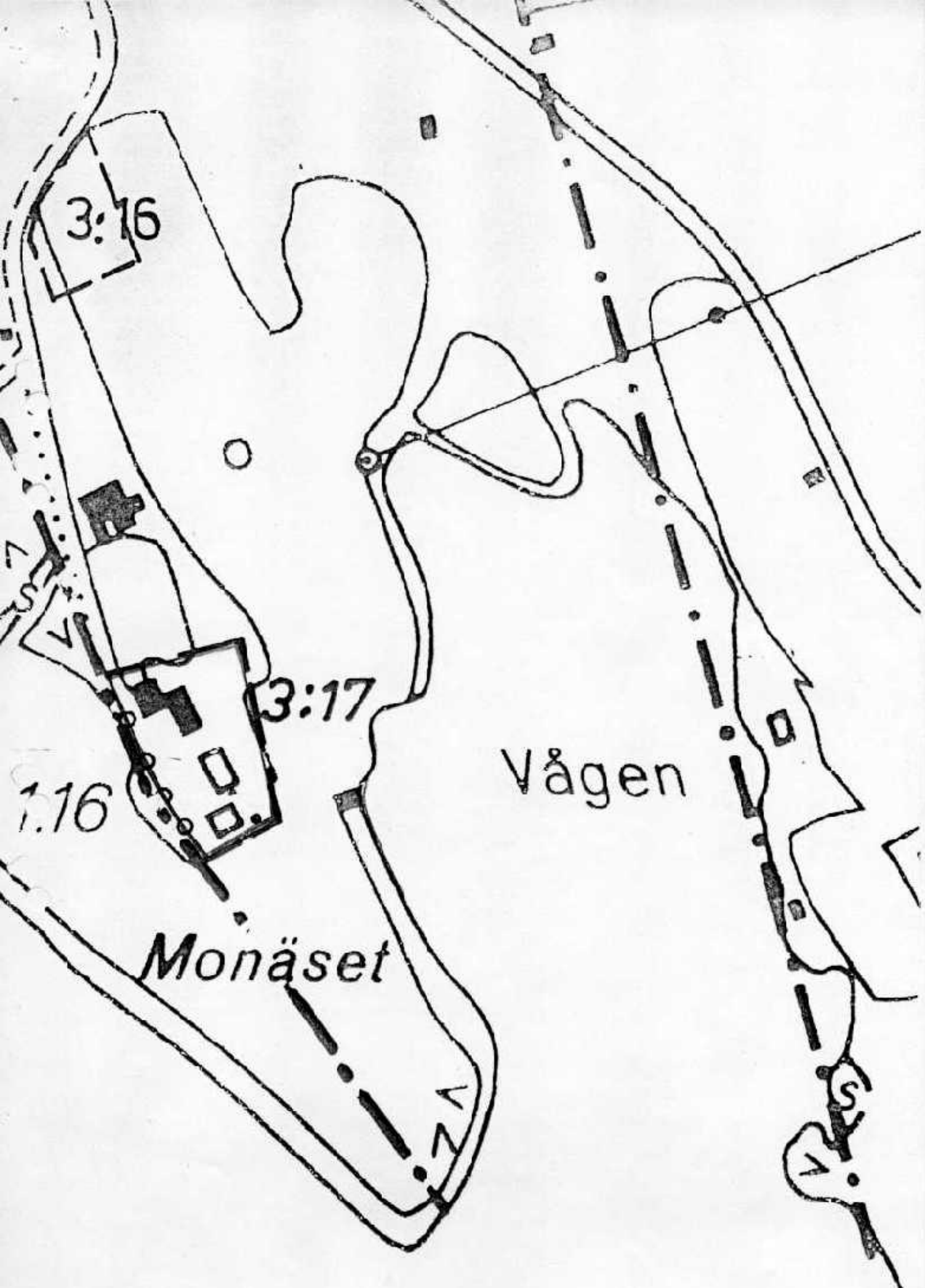
Enligt 14 § lagen om byggnadsminnen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Besvär till kamarrätten i Sundsvall, se bilaga.

Den slutliga handläggningen av detta ärende har förste länsassessorn Erik Berglund deltagit.

Lars Calleberg
länsråd

Ingvar Jansson
länsantikvarie

3:16

3:17

1:16

Monäset

Vågen

Den som vill överklaga länsstyrelsens beslut skall göra det skriftligen genom besvär hos kammarrätten i Sundsvall.

Besvärshandling skall ha kommit in till kammarrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fått del av beslutet.

I besvärshandlingen, som skall vara egenhändigt undertecknad av klaganden eller hans ombud, skall anges det beslut mot vilket talan förs, vad som yrkas samt de omständigheter som åberopas till stöd för yrkandet. Klaganden bör vidare uppge bevis som han vill åberopa och vad han vill styrka med varje särskilt bevis.

Klaganden bör i besvärshandlingen uppge namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer.

Insänds besvärshandlingen med posten skall det ske med betalt brev adresserat till: Kammarrätten, Box 714, 851 21 SUNDSVALL.